

Per què triaran castellà?

Fa unes setmanes (*Levante*, 25/3/2024), oferí dades sobre com a les comunitats autònomes on s'aprén més d'una llengua oficial, la població és més competent en llengües estrangeres i, fins i tot, és major la renda personal. Així i tot, i deixant de banda aquestes dades, la reforma educativa que promou el govern de PP i Vox reduirà la presència del valencià en l'ensenyament.

És probable que les mares i els pares que decidisquen l'escolarització en castellà ho facen perquè, sense considerar aquelles dades, consideren que així facilitaran un millor rendiment acadèmic dels seus fills. En el treball de camp sociolingüístic, recorde una mare que, convençuda, afirmava que la seua filla no aprovava matemàtiques perquè les classes eren en valencià; naturalment, era la justificació fàcil de la filla, a la qual la bona mare atorgava més credibilitat que a estudis didàctics o sociolingüístics que potser no coneixia. És el mateix que passa amb la jornada contínua: ja poden els especialistes oposar-s'hi amb evidències, que els progenitors trien la "maternitat intensiva" (com diu la professora Obiol) a fi que la seua filla o fill faça moltes activitats extraescolars, perquè creuen que és el millor per a la seua formació.

Tant el conseller d'Educació, com la presidenta de Les Corts, han declarat que la reforma en els programes de plurilingüisme que promouen es basa en dades. I crec que tenen raó. Però no en les que addueixen sobre descens de l'ús en les cohorts més joves, sinó en unes al-



ÀGORA

Francesc J. Hernández

Professor jubilat del Departament de Sociologia i Antropologia Social

tres que comentaré.

Deixant de banda el fet demogràfic que al País Valencià viuen ja més d'un milió de persones nascudes a l'estranger (com vaig explicar en *Levante*, 24/1/2024), els municipis de predomini històric del castellà arregen més de 625.000 persones, el 75% de les quals habita en la zona castellanoparlant de l'Alt Vinalopó, el Vinalopó Mitjà i el Baix Segura, que concentra dues característiques importants: pobresa i desigualtat.

El recent informe de FEDEA sobre la renda personal en els municipis espanyols durant els anys 2017-18, n'aporta dades significatives. En els 10 municipis espanyols amb més de 50.000 habitants, amb menor renda personal durant el 2017 trobem

Elda, Torrevella i Oriola. Pobles que tornen a aparèixer en la relació del 2018. Elda també es troba entre els 10 municipis amb més de 50.000 habitants amb major desigualtat, amb un índex de Gini del 58,9 (el del País Valencià del 2018 fou del 33,5 i el de la província d'Alacant del 34,5). Però si anem a les microdades de l'estudi i considerem localitats amb menys habitants, aquest índex de Gini és clarament superat per San Miguel de Salinas, amb el 77,0 (més del doble de l'índex de desigualtat del conjunt!); i també Aspe i Cox es troben entre les localitats amb més desigualtat. A més, Rojales, San Fulgencio i els esmentats Cox i San Miguel de Salinas es troben entre els 10 municipis valencians amb menor renda mitjana. I ja veurem quines dades n'hi haurà quan

FEDEA considere els anys de la pandèmia.

Si la desigualtat social correlaciona de manera elevada amb l'abandonament educatiu, és fàcil entendre que també correlaciona amb allò que podríem anomenar abandonament lingüístic.

Aquest és el camp en saó on els discursos contra el valencià arregen, aporten rendiment polític als partits de dreta i d'extrema dreta i, en general, fan que triomfe tota la retòrica populista sobre la llibertat (aquesta llibertat d'incompetència, podríem dir). Dues dades: en les eleccions autonòmiques, PP i Vox van obtenir el 48,9% dels vots vàlids al conjunt del País Valencià; però en els pobles esmentats en aquest article, el 56,3%. L'últim estudi preelectoral del CIS (núm. 3458) aporta una altra dada preocupant: a la pregunta de quin partit representa millor les idees de la persona entrevistada, entre els joves de 18 a 24 anys, el percentatge que afirma que és Vox (16,3%) ultrapassa el dels que trien el PP (14,3%). Que la pobresa i la desigualtat aporten vots al filofeixisme ja ho hem vist amb el cas de **Milei** i altres.

Per tant, no es pot combatre la política de reducció del valencià amb apel·lacions a la identitat valenciana (com feia un diputat d'esquerra en

aquestes planes fa uns dies), sinó amb una comprensió profunda dels conflictes socials, de la desigualtat i de la

pobresa, i de la dinàmica social del sud del sud, si em permeteu l'expressió. Perquè els conflictes lingüístics són conflictes socials i l'esquerra ha de saber-ho.

